

Preguntes i respostes sobre defensa i la seguretat a Catalunya

---

Amenaces per a la seguretat de Catalunya

- **A Catalunya li cal defensar-se d'agressions o d'una ocupació del territori?**

Catalunya és un país europeu, de mitjanes dimensions, densament poblat, socialment i econòmicament desenvolupat, en què hi tenen interessos grans grups productius i econòmics internacionals; logísticament i estratègicament està ben situat, hi passen conduccions de gas i línies elèctriques d'interès internacional; és la cruïlla d'un eix de comunicacions privilegiat, tant per terra com per mar, per realitzar el trànsit de mercaderies entre Àsia, la Mediterrània, el sud d'Europa i el centre d'Europa.

Això fa que qualsevol agressió, atac o invasió afectaria els interessos de tants països que repercutiria políticament i econòmicament a bona part de la zona europea. Sembla pràcticament impossible que Catalunya pugui patir una agressió o una ocupació militar d'un país proper o llunyà, sense que l'agressor no s'arrisqui a patir greus conseqüències polítiques i econòmiques. Especialment si, més tard o més d'hora, Catalunya acaba sent membre de ple dret de la Unió Europea.

Per tant, no té cap sentit pensar en un exèrcit català si és te en compte que per defensar el territori català amb garanties, caldria crear una força militar que hauria de tenir la mateixa o superior capacitat que la dels hipotètics enemics. Això tindria un cost econòmic de tal ordre que seria inassolible tant en la seva creació com en el seu manteniment; i necessitaria molts anys per ser operativa. Per tant, un exèrcit propi no estaria disponible en el període inicial de la sobirania, que podria ser el més crític.

En el context europeu i mediterrani actual no hi ha cap estat que pugui suposar una amenaça d'agressió o d'ocupació militar de Catalunya. Si l'Estat Francès ho fos, poca cosa hi hauria a fer front una potència d'aquest abast. No hi ha cap altre país mediterrani que tingui la logística suficient per ocupar Catalunya per mar o per aire.

- **Si l'Estat Espanyol ataqués Catalunya, com es defensaria?**

Mentre l'Estat Espanyol sigui membre de la Unió Europea i de la OTAN no hi ha cap possibilitat que pugui atacar militarment a Catalunya, perquè requeriria el respectiu acord dels seus membres.

Si l'Estat Espanyol, per intentar evitar la independència, ocupés militarment Catalunya, patiria gravíssimes conseqüències polítiques i econòmiques internacionals. Però en aquest poc probable escenari, Catalunya no tindria temps ni capacitat per haver organitzat un exèrcit capaç de repel·lir l'atac i evitar l'ocupació.

L'únic «atac» possible podria ser el d'un bloqueig econòmic, comercial i de vies de comunicació... que, de fet, perjudicaria totes les parts – Catalunya, Espanya i Europa - de forma significativa i per tant difícilment podria durar massa temps.

Davant una hipotètica Declaració Unilateral d'Independència – que podria ser considerada «legalment» com a secessió – el Govern Espanyol podria suspendre l'Autonomia i les seves institucions, arribant a l'ocupació o blocatge per la força policial dels edificis, i a l'empresonament de polítics i funcionaris. En aquest cas, per evitar una confrontació armada entre cossos policials de conseqüències imprevisibles, semblaria molt més dissuasiu i efectiu saber que hi hauria una crida a la no claudicació i a la resistència civil

noviolenta de polítics, funcionaris i ciutadans, que no obeeirien les ordres d'una autoritat imposada.

- **Podríem fer front al terrorisme sense exèrcit?**

Els exèrcits han mostrat que no són efectius per evitar atacs terroristes en cap país, ni tant sols en els que tenen els exèrcits més poderosos (EUA, Regne Unit, França,...). Els exèrcits no estan concebuts per front a aquests tipus d'actes criminals, sinó per enfrontar-se a exèrcits regulars d'altres estats.

- **Com podríem fer front –sense exèrcit- al sabotatge d'una instal·lació sensible com una emissora pública de TV o una central nuclear, per part d'un grup terrorista?**

Les accions terroristes acostumen a ser per sorpresa i aquest tipus d'infraestructures en situacions normals no estan protegides per l'exèrcit. És funció dels serveis d'informació i de vigilància de la policia el prevenir, evitar i refusar aquests tipus d'accions. La primera mesura de prevenció és evitar disposar d'infraestructures massa perilloses, com les nuclears i similars.

- **Com podríem combatre el crim organitzat? I les màfies internacionals?**

Com en el cas del terrorisme, per combatre les organitzacions criminals cal un conjunt de mesures polítiques, jurídiques, fiscals, bancàries, policials i judicials. No és funció de l'exèrcit ni té capacitat d'actuar contra aquestes organitzacions, més enllà del seu ús mediàtic en el carrer després de grans atemptats.

- **Com fer front als nous tipus de d'organitzacions violentes i delictives?**

Catalunya com la majoria de països desenvolupats pot patir nous i múltiples tipus d'agressions, impensables fins fa poc, més probables i reals que les d'una agressió militar. Aquestes agressions, protagonitzades per grups que poden actuar autònomament o formant aliances conjunturals, tenen capacitat de realitzar gravíssims atacs de difícil previsió i naturalesa molt diversa, realitzades per:

- Grups terroristes d'ideologia extremista, política o religiosa, amb: sabotatges d'instal·lacions de serveis crítics; destrucció de centres institucionals o ciutadans; atemptats o segrestos de persones; mitjans de transport terrestre, marítim o aeri... que poden derivar en enfrontaments armats tan en l'interior com en l'exterior del país.
- Grups criminals, màfies i cartels transnacionals, de robatoris, contraban de productes, extorsions, segrestos, tràfic de persones i drogues.
- Lobbies econòmics incontrolables actuant als límits o al marge de la llei, amb estafes, operacions financeres o comercials delictives o fraudulent; espionatge de productes de disseny o industrials.....

El fet que darrerament alguns atacs terroristes solen ser realitzats per persones o petits grups disseminats en diferents països i inserits dins les poblacions, fa que puguin passar desapercibuts i actuar en la clandestinitat. Això dificulta la seva detecció i desactivació,

especialment quan decideixen de manera autònoma, actuen de manera imprevisible i tenen conviccions de martiri suïcida.

El model de defensa militar no serveix per fer front a aquest tipus de riscos i agressions. L'estructura i característiques de molts cossos policials de seguretat ciutadana tampoc estan adequades per fer-hi front de manera eficaç.

Com reorganitzar el sistema de seguretat?

Afrontar aquest tipus de riscos i d'amenaces, requereix un canvi de concepció en la seguretat, una capacitat d'adaptació i reformulació permanent de les estratègies i mètodes a adoptar. Entre elles, reconèixer que aquests riscos no es poden abordar solament des d'uns mitjans i perspectiva nacional. Es necessita:

- Una **Agència de Seguretat**, que permeti conèixer i analitzar estratègicament tota la informació de l'interior i de l'exterior que pugui ser clau, per a la prevenció de riscos o neutralització anticipada d'atacs de qualsevol mena, que permeti orientar les decisions polítiques a emprendre en tots els àmbits estratègics per part del Govern per tal d'evitar o minimitzar possibles agressions. Cal la Coordinació Internacional de l'Agència de Seguretat amb les organitzacions europees que agrupen les diferents agències nacionals com FRONTEX (control de fronteres), EUROPOL (informació i seguretat) o EUROJUST (cooperació judicial).
- Un **Servei d'Intel·ligència** encarregat d'obtenir, analitzar i avaluar tota la informació específica i contrastada sobre riscos, amenaces latents i fets o atemptats que puguin afectar l'estabilitat de l'estat i les seves institucions o la seguretat dels seus ciutadans
- Un **Cos especial de seguretat**, que d'acord amb les funcions i actuacions assignades de prevenir i contrarestar de manera eficient accions armades de grups extremadament violents, disposi de criteris, equipament i estructura organitzativa específiques. Però pel fet de ser un cos armat, no cal que sigui militar ni militaritzat. I tot i ser un cos diferenciat, ha d'estar integrat dins la mateixa estructura i dependència institucional que el cos policial de seguretat ciutadana.

Aquest cos cobriria també les funcions de protecció i seguretat en edificis institucionals o emblemàtics, transport terrestre, estacions portuàries, ports, aeroports, fronteres etc.

L'aplicació d'aquests criteris en una Catalunya amb estat propi comportarà l'actualització dels Mossos d'Esquadra i de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya, o la creació de nous organismes.

Contribució de Catalunya a la seguretat internacional

- **Algun país europeu reconeixerà oficialment un Estat Català si no accepta ingressar a l'OTAN i a les estructures de defensa europees?**

Si l'Estat Català té una sòlida i indiscutible base democràtica tard o d'hora serà reconegut pels estats i institucions democràtiques europees i internacionals. L'Estat Català, en el procés global d'integració europea, ha de negociar la seva modalitat de pertinença als diferents tractats, inclosos els de la política de seguretat europea, aportant allò que

realistament pot ser més beneficiós per ambdues parts, que òbviament no serà un exèrcit inexistent o improvisat.

- **Com podem contribuir a la seguretat col·lectiva si no participem amb un exèrcit a les missions de pau que hi ha al món?**

Hi ha diversos camins -via diplomàtica, civil, policial...- de contribuir a la seguretat europea i mundial que no és la via militar. Explorar i concretar aquestes vies –prevenció i transformació de conflictes, ajuda humanitària, enfortiment de sistemes de defensa civil...- , pot ser una millor contribució a la seguretat que aportar més soldats a uns nombrosos exèrcits que no aconsegueixen millorar la seguretat global, ni amb missions de guerra ni amb missions de pau.

- **Pertànyer a un bloc militar assegura –entre d’altres coses- l’actualització periòdica d’equips militars i d’armament. Què pot oferir Catalunya si no ha de comprar armament a fora?**

L’actualització d’armament, el negoci de les armes, és una de les causes que activen els conflictes armats. Catalunya no pot fonamentar la seva sobirania en el “negoci de la guerra”; no ha de voler ser un referent ni en la recerca, ni en la fabricació, ni en la venda d’armes. Tampoc pot acceptar el peatge de participar-hi per poder ser reconeguda per altres països. En tot cas, en les negociacions i compensacions, semblaria molt més intel·ligent invertir en aparells civils (companyia aèria catalana...) i policials de doble ús (emergències, protecció civil i vigilància policial marítima i aèria...).

La seguretat nacional en el moment de la independència

- **Quines han de ser les prioritats per construir un país segur?**

La primera és no ser una amenaça ni política, ni econòmica, ni militar per a cap altre país. Renunciar a la guerra com a mitjà de resoldre conflictes internacionals.

La segona és identificar els principals riscos, perills i amenaces de tot ordre que la població de Catalunya viu i posar-hi els remeis adequats, que en cap cas són d’ordre militar.

La tercera és organitzar un sistema integrat de protecció civil i de seguretat policial que vetlli per prevenir incidents, per actuar davant catàstrofes, per mantenir l’ordre públic, la seguretat de la ciutadania i els seus béns, per perseguir els delinqüents i posar-los a disposició dels jutjats.

- **La gent vol un sistema de seguretat i defensa efectiu. Com es pot assegurar millor? Què caldria fer ja des d’ara?**

Després de segles de guerres i mentre veiem cada dia escenes esgarrifoses de violència en molts llocs del món, és normal que molta gent cregui, sense pensar-hi massa, que cal tenir un exèrcit per defensar-nos. Però les amenaces que avui dia tenim a Catalunya no el justifiquen, ni pot ser efectiu per reduir-les o per evitar-les. Ja no podem continuar assimilant “defensa” a “exèrcit”. “La pau és massa important per deixar-la en mans dels militars”.

Les guerres ja no són entre exèrcits regulars de dos o més estats que lluiten entre ells-; les guerres són cada vegada més entre exèrcits regulars “aterridors” molt tecnificats i poc motivats que volen evitar baixes de soldats d’un costat, contra xarxes “terroristes” d’activistes molt motivats que no tenen por a perdre la vida.

El que cal és revisar les nostres relacions polítiques i comercials perquè no puguin ser un greuge per a ningú; reduir efectivament els riscos, perills i amenaces que afecten la nostra població amb polítiques adequades; re-organitzar el sistema de protecció civil, de seguretat policial, de resolució judicial i penitenciari de conflictes; aportar les nostres capacitats pacificadores reals als sistemes de seguretat internacional....

- **Quants efectius d’exèrcit, de policia, d’intel·ligència, de contraespionatge es necessiten per assegurar la defensa de Catalunya davant les amenaces més importants?**

Com que les amenaces més importants en la Catalunya actual no són d’origen militar, cal dotar-se d’uns cossos de protecció i seguretat, civils i policials, i formar-los adequadament: perquè siguin molt eficients en la prevenció, en l’actuació i en l’avaluació al servei de la protecció de la ciutadania, amb els seus béns i les seves institucions. Els serveis d’informació (per prevenir i perseguir delictes) i els serveis d’intel·ligència (per assessorar decisions polítiques) són claus en l’actualitat, i molt més importants i decisius que les forces armades, cada cop, més desfasades i obsoletes.

Cal avançar ràpidament en l’elaboració d’un Llibre Blanc de la Seguretat que posi les bases d’un sistema eficient i democràtic de protecció, seguretat i defensa civils.

- **Les institucions europees exigiran que Catalunya no es pugui convertir en base de presència o circulació d’organitzacions delictives o terroristes. Com ho podem assegurar sense exèrcit?**

Els exèrcits, fins i tot els més poderosos, no han pogut evitar cap dels atacs terroristes, i, molt menys, l’actuació de tota mena d’organitzacions criminals, ni les il·legals ni les de “coll blanc” que acaparen la riquesa i el poder en mans de molts pocs tot destruint les democràcies.

Una societat cohesionada, amb unes institucions al servei del poble, un sistema d’informació i d’actuació policial, i unes lleis amb una justícia eficient que dificultin l’ocultació i l’actuació d’operacions i organitzacions criminals són les principals mesures per evitar-les.

- **Espanya acceptaria que Catalunya no es quedi la part que li correspon de l’exèrcit?**

En la negociació sobre la distribució d’actius i passius ni l’Estat Espanyol ni el nou Estat Català els interessa repartir-se els corresponents a les forces armades.

L’Estat Espanyol, per la seva mentalitat, ha de preferir una Catalunya com a “zona desmilitaritzada”; però, en el cas que cas li interessés repartir una part proporcional de les Forces Armades, fàcilment voldrà desfer-se dels materials més obsolets i del personal menys adequat; i voldrà que Catalunya assumeixi part de l’enorme deute contret en les inversions en armament.

L’Estat Català, pels propis valors, li pot convenir ser una “zona desmilitaritzada” que no sigui una amenaça a ningú; i, alhora, ha de preferir una distribució d’actius i passius en

matèries més socials que militars, que a més, aquestes comportarien assumir una part del personal de les Forces Armades format per l'Estat Espanyol!

Exèrcit sí, exèrcit no

- **Tots els països “normals” tenen exèrcit. Per què hi ha qui pensa que Catalunya pot ser diferent?**

El procés de la independència de Catalunya no és normal, és més innovador, més pacífic i democràtic, fonamentat en la iniciativa ciutadana... i vol ser millor que altres processos semblants, per fer un país millor que el que ara pot ser. Les forces armades són unes institucions que tots els estats actuals les hereten del passat. I veiem que si bé costa bastant crear un exèrcit, és quasi impossible desfer-se'n un cop el tens. Catalunya està innovant en el procés d'independència, liderat per la ciutadania. Un cop aconseguit, és la ciutadania qui amb aquesta força innovadora l'ha de continuar guiant, aspirant a ser un referent per a d'altres pobles: Catalunya ha de fonamentat la seva seguretat en la força de la ciutadania, en un sistema integrat de protecció, de seguretat i de “defensa” civils, policials i no militars.

- **Els soldats americans no vindran sempre a morir a Europa per defensar-la com a la 2a guerra mundial. No l'hem de defensar amb el nostre exèrcit?**

Quan l'exèrcit americà participa en alguna guerra, obeeix les ordres del Pentàgon que segueix les instruccions de les seves multinacionals que abans han fet un estudi de costos beneficis. Si hi ha guany intervenen i si no, donen suport a dictadors com Franco o a règims medievals, com l'Aràbia saudita. Ni la democràcia i ni la vida dels seus soldats els preocupa massa com van demostrar a Vietnam on van enverinar amb gas taronja els seus propis soldats o els van enviar a morir a l'Iraq per petroli. A més l'OTAN defensa sobretot els interessos del Pentàgon.

A la 2ª guerra mundial van ser precisament els exèrcits nacionals europeus els qui no van saber defensar els seus pobles. Els exèrcits en molt poques ocasions han servit per defensar els pobles i la vida dels seus ciutadans.

- **L'exèrcit espanyol ha canviat molt. Els seus oficials no parlen idiomes i tenen carreres universitàries?**

Tant de bo l'exèrcit espanyol hagués canviat molt. És cert que molts militars parlen idiomes i estudien a la universitat però pel que fa a la defensa dels drets humans, que és clau en un exèrcit, han canviat poc. El cas sobre l'abús sexual a la capitana Zaida Pedrera per part d'un coronel, mostra la realitat de l'exèrcit espanyol (Cal veure el programa Salvados de La Sexta de Jordi Évole). Si així maltracten a una capitana, quin tracte donaran als i les soldats i si d'aquesta manera defensen els seus? millor no fer-se il·lusions de com defensaran la ciutadania. Una institució que rendeix culte a l'obediència cega i que té armes, és sempre molt perillosa.

- **La veritable qüestió: la defensa armada fa un país més segur?**

Els estats que tenen grans exèrcits són sovint més una amenaça pels altres estats que un factor de seguretat nacional i internacional. Els estats amb les forces armades més poderoses no eviten els atacs terroristes en el propi territori, són un factor que en nom de la “seguretat nacional” amenacen, intervenen i ataquen altres països unilateralment, suscitant una terrorífica espiral de violència.

L'ús de les forces armades provoca morts entre els seus joves i entre les poblacions afectades, això és donar seguretat a la gent? L'ús de les forces armades, la defensa armada, els exèrcits... no sols no donen més seguretat a les poblacions dels països contrincants, sinó que són causa d'un increment d'inseguretat nacional i internacional en què personal civil i militar pateix les tràgiques conseqüències dels interessos polítics i econòmics de les elits nacionals i globals.

- **Es pot respondre a una agressió armada sense armes?**

Nombrosos exemples dels conflictes del segle XX ens diuen que sí, però que depèn del context i de la capacitat i motivació de la ciutadania per organitzar-se i fer-hi front. De forma espontània la població, a vegades amb el suport temporal dels governs, (Txecoslovàquia) ha fet front a agressions armades durant alguns dies o setmanes, i en algun cas ha evitat l'ocupació (Països Bàltics). En nombroses revolucions ha estat la ciutadania qui sense armes ha aconseguit alliberar-se de la potència colonitzadora (Índia), o de règims totalitaris (algunes Revolucions de Colors, algunes Primaveres Àrabs).

En la majoria d'aquests casos les iniciatives de defensa o de revolució noviolentes han estat molt espontànies, molt poc preparades. Podem imaginar què podria fer un país que dediqués un petit percentatge de les habituals despeses de defensa armada a estudiar, posar a punt i organitzar una defensa civil? Catalunya pel context en què viu i per la força de la gent es pot permetre's el repte d'intentar-ho.

- **Ens cal una defensa, és a dir, un exèrcit, per fer front als perills per a la seguretat?**

Catalunya, com qualsevol estat, tindrà necessitat d'un sistema de seguretat i de defensa per protegir la població, els seus béns i institucions, dels riscos, perills i amenaces reals, posant els mitjans necessaris en funció d'un seriós estudi de riscos i de la demanda de seguretat de la població.

En el context actual, i previsiblement futur, no sembla que hi hagi cap amenaça que requereixi unes forces armades, ni en la defensa front un, del tot improbable, atac exterior, ni en la cooperació en la defensa de legítims interessos internacionals.

Primer, conèixer les amenaces reals; Segon, cercar les millors respostes de seguretat. Conclusió: defensa no vol dir exèrcit; cal saber de què ens hem de defensar i fer-ho de la millor manera, de la més efectiva.

- **L'exèrcit dóna seguretat?**

La seguretat la dóna cultivar una bona cohesió social, enfortir una democràcia equilibrada (no sols representativa, també participativa i directa), assegurar els drets de tothom en el propi país i en tots els països. Els exèrcits no poden donar seguretat, més aviat susciten

espirals d'amenaces i de violències amb altres estats; i sovint són un perill intern contra les llibertats ciutadanes i les institucions polítiques democràtiques; perjudiquen la població perquè es mengen una part dels pressupostos socials i perquè estenen la cultura del militarisme i de la violència...

Sistemes de seguretat i defensa no militars

- **És viable un sistema civil de protecció, seguretat i defensa?**

Si un sistema militar de defensa no sembla ni viable, ni efectiu, fins i tot pot ser contraproductiu per a les llibertats i la seguretat (què fariem amb el 20% de militars de les forces armades espanyoles fent anar la màquina de guerra traspassada per l'Estat Espanyol a Catalunya?);

Si en un món ple de conflictes cal evitar les guerres – que provoquen més guerres i violències - i cal avançar en solucions intel·ligents i pacífiques dels mateixos;

Si en l'imaginari social hi ha una ancestral necessitat de defensa, malgrat en el context actual el risc d'una invasió armada de Catalunya és pràcticament nul;

Si la nostra societat pateix un conjunt de riscos, perills i amenaces de tot ordre que no precisin d'una resposta militar, però sí de respostes polítiques, econòmiques, policials i judicials,

Aleshores:

Cal apostar per un sistema integrat, de base civil, no militar, de protecció, seguretat i defensa. Serà viable en la mesura que la societat el recolzi i hi participi activament com a garantia de la defensa de les llibertats i drets individuals, socials i nacionals.

Aquest sistema es pot fonamentar en un renovat Institut de Seguretat Pública de Catalunya, tant pel que fa a la recerca i disseny, com a la formació i organització, amb la implicació de les universitats i organitzacions ciutadanes de diferents sectors i territoris.

Catalunya, al costat de com van ser els Països Bàltics, serà el referent d'un país internament segur i contribuïdor a la pau internacional amb mitjans pacífics.

Un Servei Civil Català per la Pau, de caràcter voluntari, pot reforçar iniciatives europees i internacionals, no sols en els conflictes exteriors, sinó també com a eix organitzador d'una espècie de Sometent no violent d'autoprotecció civil (típicament català i separat de l'exèrcit), per a la pròpia defensa i la defensa de la terra.

- **Costa Rica no té exèrcit però té un tractat de defensa amb EUA. Volem el mateix per a Catalunya?**

Els pocs països que no tenen forces armades, com Costa Rica, són fruit de circumstàncies sàviament utilitzades pels seus dirigents, per cert, en aquest cas, era un català. El tractat de defensa mútua, semblant a l'OTAN, els EUA el van fer amb la majoria d'estats americans. Només Costa Rica va saber estalviar-se els enormes costos en defensa armada que aquest acord li permetia i va poder millorar el benestar de la seva gent i reduir els conflictes bèl·lics, a diferència dels països del voltant.

La participació en polítiques i institucions de seguretat europees (PESC, OSCE...) no obliga a contribuir-hi militarment. Es poden acordar altres formes de cooperació i d'intervenció civils, diplomàtiques, policials, judicials... que aportin molt més valor que el que pugui aportar un improvisat exèrcit català de 20.000 efectius en una Europa amb un excedent 2.000.000 de soldats.

- **Un estat sense exèrcit no seria la porta d'entrada a exèrcits privats?**

La privatització de la seguretat – amb funcions policials, paramilitars o militars – és un greu perill per a la democràcia i per a la pau, en convertir la por i la guerra en un negoci. La defensa de la sobirania de Catalunya l'està protagonitzant una part de la ciutadania i no té cap sentit que delegui aquesta força ni a un exèrcit professional ni, molt menys, a un exèrcit privat; no són els mercenaris qui han de garantir la sobirania d'un poble.

- **Unes forces de policia armades no són el mateix que unes forces militars armades?**

La policia, tot i poder dur armes, és un cos de caràcter civil encarregat de vetllar pel manteniment de l'ordre públic i la seguretat de la ciutadania i dels seus béns, perseguir els delinqüents i posar-los a disposició dels jutjats. Està sotmesa a les ordres de les autoritats polítiques civils i judicials; també al control democràtic del seu funcionament.

Les forces armades – terra, mar i aire- són, en canvi, el conjunt d'institucions oficials, permanents i regulars encarregades d'aplicar la política de defensa nacional, així com la política exterior, per via armada. L'organització de les forces armades es basa en la jerarquia i en una disciplina extrema.

Barcelona, 25/05/2015